

Василь Базима

ХАРАКТЕРИСТИКИ РОЗВИТКУ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ВИКЛАДАЧА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Науково-методична культура викладача закладу додаткової професійної освіти розглядається як вид професійно-педагогічної культури і є інтегративною особистісно-професійною якістю викладача, яка проявляється в дотриманні моральним принципам наукової та педагогічної етики; емоційно-ціннісному відношенні до науково-обґрунтованого змісту освіти, способам і результатами його реалізації; здатності самостійно осмислювати наукове знання і здійснювати його методичне перетворення при проектуванні і реалізації додаткових освітніх програм; можливості педагогічно доцільно і впевнено реалізовувати науково-педагогічні, методичні та викладацькі вміння в педагогічній взаємодії з дорослими учнями.

Аналізуючи дане визначення, зазначимо, що науково-методична культура розглядається нами як якість, що виявляється в сукупності особистісних і професійних характеристик, що проектуються на специфіку педагогічної взаємодії з дорослими учнями та досвід в проектуванні і реалізації додаткових професійних програм. У той же час на відміну від науково-методичної компетентності, ця риса характеризує не тільки успішне і впевнене володіння професійними знаннями і вміннями, а й прояв особистісних характеристик і відносин у педагогічній діяльності [1, с. 34].

Наявність науково-методичної культури можна констатувати, якщо викладач виявляє прихильність і керується у своїй діяльності орієнтирами, які характеризують моральність викладача. Причому в діяльності викладача додаткової професійної освіти ці орієнтири узгоджуються з інтегрованим характером його діяльності. Це загальні етичні принципи професіонала: професійний обов'язок, відповідальність, честь і гідність. Етичні принципи педагогічної взаємодії: викладачеві важливо бути тактовним у діяльності зі слухачами, знати особливості психології учнів різного віку і з різними особистісними особливостями. Наукові етичні принципи включають в себе відповідальне ставлення до наукової істини, знання, його приросту, верифікації; шанобливе ставлення до результатів досліджень вчених, коректне їх використання та запозичення для ознайомлення учнів з актуальними результатами розвитку наукового знання, і підтвердження об'єктивності власних досліджень. Нарешті, етичні принципи поширюються і на науково-методичну діяльність, в силу того, що результати наукового дослідження викладача поширюються в педагогічному середовищі і використовуються в подальшому в роботі з учнями. Тому викладачу важливо враховувати наслідки своєї діяльності і

особливості сприйняття її іншими [2, с. 126].

Емоційно-ціннісне ставлення передбачає установку на розвиток викладачем свого індивідуального науково-методичного стилю. Тут важливо відзначити, що на відміну від науково-методичної компетентності ціннісне ставлення демонструється не тільки до науково обґрунтованого змісту освіти, способам його реалізації (компетенцій викладача), але і до власних отриманих результатами даної діяльності. Викладач не просто відсторонено виконує свої функції, він проявляє творче начало при перетворенні наукового знання в навчальний матеріал, демонструючи наявність індивідуального стилю педагогічної діяльності. Він знаходить ціннісний зміст в трансляції своїх досягнень, в цьому полягають мотиви його діяльності. Нарешті, викладач, здійснюючи самооцінку, осмислюючи своє ставлення до отриманих результатів у вигляді нових наукових знань, спроектованих програм додаткової професійної освіти, реалізованих успішних форм взаємодії з учнями, отримує задоволення від науково-методичної діяльності. Таким чином, викладач не тільки розвивається, але і самореалізується в даній діяльності. Це, в свою чергу, є мотиваційною основою для інтеграції викладацької та дослідницької діяльності. Науковий опис та потім адаптація змісту педагогічних ситуацій до реального процесу підвищення кваліфікації є важливим показником науково-методичної культури.

Здатність самостійно осмислювати наукове знання і здійснювати його методичне перетворення при проектуванні додаткових освітніх програм проявляється на когнітивному рівні.

Здібності визначаються як підстави, які потрібні для успішного здійснення діяльності. Викладачеві також важливо не тільки добре знати дисципліни, але і вміти осмислювати, переглядати їх зміст, виставляти смислові акценти в залежності від актуальності інформації. Узагальнення накопиченого дослідницького досвіду, його методична інтерпретація з опорою на педагогічні принципи, цілі та завдання обумовлює науково-методичну грамотність викладача. Її осмислена реалізація дозволяє педагогу конструювати педагогічну діяльність, використовуючи сучасну нормативну базу, психолого-педагогічні дослідження, наукові досягнення.

Педагогічне мислення поряд з розвиненою інтуїцією дозволить викладачеві вибирати ті способи роботи і форми відображення своєї професійної діяльності, які найбільш доступні слухачам і при цьому є наукомісткими.

Педагогічна рефлексія як елемент педагогічної діяльності, дозволяє осмислювати результат педагогічної взаємодії, що, впливає на прийняття педагогічних цінностей, емоційне ставлення до них і саморозвиток педагога в його діяльності.

Можливості педагогічно-доцільно і впевнено реалізовувати науково-педагогічні, методичні та викладацькі вміння в повній мірі реалізуються на

діяльнісному рівні, в педагогічній взаємодії з дорослими учнями. Їх поєднання і дозволяє викладачеві вміло здійснювати професійну діяльність.

Науково-методичні вміння є освоєним викладачем способом дій, що базуються на придбаних знаннях і навичках. Це вміння проводити аналіз нормативно-правової бази, навчальної літератури, змісту матеріалу, що викладається, вміння застосовувати методичні рекомендації, використовувати варіативну методику викладання. Сюди ж включається вміння конструювати власну методичну систему і оформляти її у вигляді методичних рекомендацій для слухачів або колег.

Таким чином, саме такий зміст науково-методичної культури нам представляється вичерпним. Тим більше, що воно обґрунтоване опорою на положення системно-діяльнісного, компетентнісного і культурологічного підходів, існуючі дослідження з даної проблеми, ознаки та специфіку діяльності викладача закладу додаткової професійної освіти.

Отже, в рамках даного розділу ми визначили істотні ознаки поняття «науково-методична культура викладача закладу додаткової професійної освіти», виходячи з його актуальності для сучасної педагогічної практики.

Співвідношення загального і особливого в діяльності викладача як виду професійної діяльності в цілому та діяльності викладача закладу додаткової професійної освіти, дозволило виявити загальні (інваріантні) і особливі (обумовлені специфікою розгортання додаткової професійної освіти) елементи діяльності викладача закладу додаткової професійної освіти. Відзначаючи особливий характер діяльності викладача закладу додаткової професійної освіти, виражений в інтеграції викладацької, методичної та наукової роботи, ми вказали на її педагогічну обумовленість специфікою педагогічної взаємодії з дорослими учнями та необхідністю проектуванні і реалізації додаткових освітніх програм [1, с. 165].

Ми виявили, що науково-методична компетентність, відображає здатності викладача самостійно реалізовувати викладацькі, методичні та науково-педагогічні знання і вміння, при узагальненні наукового знання, конструюванні додаткових освітніх програм і їх реалізацію в педагогічній взаємодії з дорослими учнями.

Узагальнення досліджень родових понять «професійна культура» і «професійно-педагогічної культура» дозволили визначити поняття «науково-методична культура» як вид професійно педагогічної культури. Ми уточнили його як сукупність особистісних і професійних характеристик, що дають можливість педагогу не тільки застосовувати викладацькі, наукові, методичні знання і вміння в реалізації трудових функцій, але і відображають морально-етичну позицію педагога, і його можливість творчо перетворювати педагогічну дійсність, формуючи індивідуальний стиль діяльності, отримуючи задоволення від самореалізації в даній діяльності.

Відзначимо, що наявність такої складної структури, передбачає поступове нарощування її компонентів. Педагог закладу додаткової професійної освіти є професіоналом, що знаходяться в процесі якісного професійного зростання. Характеристика аспектів такої якості як «науково-методична культура» викладача закладу додаткової професійної освіти дозволяє говорити про можливість впливу на даний вид культури, і намітити його стратегію.

Список використаних джерел

1. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу. Документи і матеріали. Травень – грудень 2004 р. / Упорядковано: М. Ф. Степко, Я. Я. Болубаш, В. Д. Шинкарук та ін. – Тернопіль: Видавництво ТИПУ імені В. Гнатюка, 2005. – Ч. 2. – 188 с.
2. Теоретико-методологічні засади інтеграції змісту гуманітарної освіти у вищих навчальних закладах негуманітарного профілю: монографія / [Онкович Г. В., Бойченко М. І., Дем'яненко Н. М., Донець З. Ф., Карачун В. Я., Кобченко В. І., Куляс П. П., Лесик Г. В., Олексюк О. М. та ін.] ; за заг. ред. Г. В. Онкович. – К.: Педагогічна думка, 2012. – 336 с.

Любов Байдук

КОМУНІКАТИВНИЙ МЕТОД НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Інтеграція України в європейське співтовариство актуалізує формування вмінь майбутніх учителів англійської мови у початковій школі до творення педагогічної взаємодії у навчальному середовищі, що значною мірою підвищує попит на вчителів, які спроможні виконувати свої професійні обов'язки на високому рівні, креативно мислити в процесі вирішення навчально-виховних завдань, формувати творчу особистість молодшого школяра.

Аналіз філософської, соціологічної, психологічної і педагогічної літератури, досвід зарубіжних і вітчизняних науковців свідчить про підвищення інтересу до проблеми розвитку креативного потенціалу особистості, що формує вміння майбутніх учителів англійської мови у початковій школі до творення педагогічної взаємодії.

Розуміння англійської мови як чинника міжнародного спілкування стимулює пошук нових підходів в організації процесу навчання англійської мови у початковій школі, який забезпечуватиме пізнання учнями нової культури. Зростання освітнього, виховного і розвивального значень англійської мови у житті суспільства і кожної людини, а також